

Twee jaar voor de mast – R.H. Dana.

‘Twee jaar voor de mast’, verscheen in 1840 en verwierf bijna onmiddellijk de status van bijzonder lezenswaardig avonturenboek. De eerste Nederlandse vertaling kwam er in 1888. Richard Henry Dana, geboren in Massachusetts, een jongeman uit de intellectuele en begoede klasse, schortte om gezondheidsredenen zijn rechtenstudies op en besloot, in de hoop op herstel, tot een lange reis. Het zou voor de hand gelegen hebben moest Dana een comfortabele trip naar Europa gemaakt hebben maar de auteur, negentien op dat moment, koos er voor als matroos aan te monstere op een brik, de ‘Pilgrim’. Hij ruilt zijn geklede rok, zijden hoed en glacéhandschoenen voor een wijde zeildoekse broek, een geteerde matrozenhoed en een geruit hemd en op 14 augustus 1834 zeilt de brik de haven van Boston uit. Einddoel is Californië, toen nog Mexicaans grondgebied. Of Dana wist wat hem te wachten stond betwijfel ik en waarom de kapitein het risico nam een absoluut onervaren matroos op de monsterrol te zetten, blijft, vanuit het nu bekeken, een beetje vreemd. Tenslotte moest de brik Kaap Hoorn ronden. Misschien was er een tekort aan zeelui? Hoe dan ook, de bleue pikbroek leert snel en blijkbaar moeiteloos en op bladzijde 50 al klimt hij gezwind het want in.

Matrozen sliepen destijds in het vooronder en het is daar, bij het licht van een schommelende lantaarn, dat Dana de dagboeken bijhoudt die tot ‘Twee jaar voor de mast’ zullen uitgroeien. Stilistisch valt er 250 pagina’s lang wat minder te beleven als bij Dana’s generatiegenoot Herman Melville, maar het boek is een absolute must voor wie wil weten hoe het er op een zeilend koopvaardijchip aan toe ging. In een voor zijn era sobere taal brengt de student/matroos verslag uit. Emoties weert hij consequent uit de tekst, mopperen doet hij zelden en als hij al heimwee had, dan vindt de auteur dat niet vermeldenswaardig. Het leven aan boord is hard maar nooit krijg je het idee dat Dana gebeurtenissen mooier of lelijker voorstelt dan ze in werkelijkheid waren, nooit moest ik als lezer in twijfel de wenkbrauwen fronsen. Het geloofwaardigheidsgehalte van het boek ligt hoog, wat niet van alle 19^e eeuwse zeeromans kan gezegd worden. Het onvermijdelijk en overvloedig gebruik van scheepsterminologie moet je er wel bijnemen. Elk zeil, elk eindje touw wordt benoemd en het is mij, notoire sufkop een raadsel hoe zeelui die namen onthielden.

Het matrozenbestaan was veeltijds eentonig: het dek schrobben, touw pluizen, de ra’s brassen als de wind draait, op zondag kleren herstellen, naar altijd weer dezelfde verhalen luisteren en drie keer per dag gezouten vlees met versteend brood eten. Afwisseling is meestal van onaangename aard: storm, man overboord, een matroos die van de zweep krijgt. Wanneer de Pilgrim in Californië arriveert en Dana aan wal te werk wordt gesteld – huden prepareren – is dat een welkome afwisseling. Pas na twee jaar labeur komt de dagboekschrijver weer thuis. Zeereizen van die lengte waren destijds helemaal niet uitzonderlijk.

Dana hervat zijn studies en specialiseert zich in maritiem recht. In het voorwoord bij 'Twee jaar voor de mast' drukt hij de hoop uit dat het boek *'de aandacht zal richten op het welzijn der zeelieden'* en *'meer informatie geeft over hun werkelijke toestand, hetgeen er toe zou kunnen leiden dat zij een hoger aanzien krijgen'*. De rest van zijn dagen zal hij het als advocaat opnemen voor oud-collega's die juridisch in moeilijkheden komen.